

Pressinõukogu
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

17. september 2014

KAEBUS

Esitame kaebuse ajalehe Eesti Päevaleht, portaali Delfi ja Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) uudisteportaali vastu seonduvalt Sihtasutuse Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks (SAPTK) ning selle juhtorganite liikmete Paul Herzog von Oldenburgi, Slawomir Olejniczaki ja Varro Vooglaidi suhtes valesõnade esitamise ja levitamise ning eksliku ja eksitava kuvandi loomisega.

Alates 24. juulist avaldas Eesti Päevaleht seeria artikleid, millega loodi avalikkuse silmis tõele mittevastav kuvand, nagu oleks SAPTK-l varjatud suhted Venemaa võimuringkondadega ja nagu saaks SAPTK nendelt ringkondadelt varjatud rahalist toetust. Asjakohaseid kahtlustusi aitasid omalt poolt levitada Delfi ja ERR-i uudisteportaal. Teemaatilised artiklid on ajalises järjestuses esitatuna järgmised:

- *“Vooglaiu sihtasutuse nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Jakuniniga”*, Eesti Päevaleht, 24.07.2014 ([link](#))
- *“Annetuste maht kasvab mitu korda”*, Eesti Päevaleht, 24.07.2014 ([link](#))
- *“Varro Vooglaiu SA nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Putini lähikondse Jakuniniga”*, ERR-i uudisteportaal, 24.07.2014 ([link](#))
- *“Juhtkiri: Kes maksab muusika?”*, Eesti Päevaleht, 25.07.2014 ([link](#))
- *“Malofejev ühendab separatiste Moskvaga?”*, Eesti Päevaleht, 26.07.2014 ([link](#))
- *“Ka kooseluseaduse vastane IRL ootab Varro Vooglaiult rahastajate avalikustamist”*, Delfi, 27.07.2014 ([link](#))
- Urmo Soonvald: *“Rahvas peab teadma, kes rahastab ühiskonna lõhenemist”*, ERR-i uudisteportaal, 29.07.2014 ([link](#))

Palume Pressinõukogul tuvastada ajakirjanduseetika põhimõtete rikkumine järgmiste punktide osas.

1. Eesti Päevaleht esitas alusetud kahtlustused ilma küsimata SAPTK seisukohta.

Eesti Päevaleht avaldas alusetuid kahtlustusi külvavad artiklid ilma, et oleks selle kohta küsinud eelnevalt SAPTK esindajate seisukohta ja arvestanud sellega oma väidete esitamisel. Selliselt tegutsedes rikkus Eesti Päevaleht Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punkti 5.1., mille kohaselt tuleb kellegi kohta tõsiste süüdistuste esitamise korral võimaldada süüdistuste objektiks olevale isikule kommentaari võimalust samas numbris või saates.

Eesti Päevalehe reporter Joosep Värk küll pöördus 23. juunil kommentaari saamiseks Varro Vooglaidi poole, ent tegi seda viisil, mis ei jätnud seisukoha esitamiseks mõistlikku võimalust. Nimelt helistas Joosep Värk oma küsimustele vastuste saamiseks Varro Vooglaidi mobiiltelefonile pärast tööpäeva lõppu (ca 17.45). Vooglaid palus, et küsimused saadetakse e-posti teel ning selgitas, et saab vastata alles õhtul, kui jõuab uuesti arvuti juurde. Jõudes veidi pärast kümnet koju, avastas Vooglaid kell 21.51 laekunud kirja, milles Joosep Värk teatas, et vastuseid küsimustele ei jõutud ära oodata ning et leht on saadetud juba trükki.

Selline käitumine ei ole käsitletav võimaluse pakkumisena kommentaari andmiseks. Kui Eesti Päevaleht soovinuks oma küsimustele vastuseid saada ja anda SAPTK esindajatele omapoolse kommentaari andmiseks mõistliku aja, siis tulnuks ühendust võtta tööpäeva raames ning jätta küsimustele vastamiseks ja oma seisukoha formuleerimiseks mõistlik aeg.

Seega on Eesti Päevaleht rikkunud Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punkti 5.1., mille kohaselt tuleb isikutele, kelle kohta esitatakse ajalehe poolt või vahendusel tõsiseid süüdistusi, pakkuda kommentaari võimalust samas numbris või saates.

2. Eesti Päevaleht esitas valeväite, nagu SAPTK nõukogu liikmed Slawomir Olejniczak ja Paul Herzog von Oldenburg ning SAPTK juhatuse esimees Varro Vooglaid “istuks ühes paadis” Vladimir Putini lähikondse Vladimir Jakuniniga ja nagu osaleks SAPTK Maailma Perekondade Kongressi tegevuses.

Väljavõte 24. juuli Eesti Päevalehe esikaanelt, kus väidetakse alusetult, et Varro Vooglaidil on seotus Vladimir Jakuniniga ning SAPTK nõukogu liikmetel “sidemed, mis ulatuvad Kremliini” (vt LISA 2.2)

Eesti Päevaleht väitis 24. juulil avaldatud suure artikli pealkirjas, et SAPTK nõukogu liikmed istuvad ühes paadis president Vladimir Putini lähikondsena tuntud Vladimir Jakuniniga ([“Vooglaidu sihtasutuse nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Jakuniniga”](#), Eesti Päevaleht, 24.07.2014). Sama väidet kajastati ka lehe esikaanel, kus viidati Varro Vooglaidi isiklikule seotusele Vladimir Jakuniniga ning sedastati, et SAPTK nõukogu liikmete sidemed “ulatuvad

Kremlini” (vt juuresolevat pilti ja LISA 2.2).

Selline väide on otseselt vale ja avalikkust eksitav. Ei Paul Herzog von Oldenburg, Slawomir Olejniczak ega Varro Vooglaid ei ole mitte mingil moel Vladimir Jakuniniga seotud, mistõttu on nende vahekorra kirjeldamine “ühes paadis istumisena” täiesti meelevaldne ja loob reaalsusest sügavalt moonutatud pildi. Ei Paul Herzog von Oldenburg, Slawomir Olejniczak ega Varro Vooglaid ei ole kunagi Vladimir Jakunini ega Konstantin Malofejeviga kohtunud ega suhelnud – neil puuduvad nimetatud isikutega igasugused suhted.

Eesti Päevaleht on väidetava “ühes paadis istumise” tuletanud asjaolust, et Slawomir Olejniczaki poolt Poolas juhitud Piotr Skarga Instituut ja Paul Herzog von Oldenburgi poolt Belgias eestveetav Federation Pro Europa Christiana on partnerorganisatsioonideks pereväärtuste edendamise ja kaitsmisega tegelevas rahvusvahelises Maailma Perekondade Kongressis, mille paljude partnerorganisatsioonide (ehk toetajate) hulgas on ka projekt Emaduse Pühadus, mida juhivad Venemaal Vladimir Jakunini abikaasa Natalja Jakunina, ning asjaolust, et Paul Herzog von Oldenburg on astunud üles ettekandega 2013. aastal Madridis toimunud Maailma Perekondade Kongressi kohtumisel.

Oma 28. juuli kirjas Eesti Päevalehe ülalviidatud artiklite autorile Joosep Värkile ja Urmo Soonvaldile selgitas Varro Vooglaid, kuidas Eesti Päevaleht peaks toimima esitades avalikult süüdistusi ja kahtlustusi (LISA 11):

“[K]ui EPL esitab avalikult kahtlustuse, nagu oleks SAPTK-l vene võimuringkondadesse kuuluvate isikutega mingid varjatud (rahalist) suhted, siis peaks EPL ise seda ka kuidagi moodi tõendama ja esitama vastavad andmed [...]”

Siiski ei ole Eesti Päevaleht mitte mingil moel näidanud mitte ühtegi fakti, millele toetudes võiks põhistada kahtlustust, nagu oleks SAPTK annetuste mahu kasv kuidagigi seotud toetustega Venemaa oligarhidelt või nendega seotud ühendustelt (ega saagi näidata, sest selliseid fakte ei ole olemas). Vastupidi, Eesti Päevalehe peatoimetaja Urmo Soonvald tunnistas 28. juulil [ERR-i uudisteportaalil avaldatud artiklis](#), et “fakte, mis SAPTK ja Vene oligarhid ühte patta paneks, meil hetkel ei ole” (vt lähemalt altpoolt, LISA 9).

Lisaks eelnevale on otseselt väär ka Eesti Päevalehe poolt 25. juuli juhtkirjas [“Kes maksab muusika?”](#) (LISA 4) esitatud väide, et “Varro Vooglaiu veetav sihtasutus käib Maailma Perede Kongressil”. SAPTK ei ole kunagi osalenud ühegi oma esindaja läbi Maailma Perekondade Kongressil, olgugi, et MPK kohtumistel on osalenud SAPTK nõukogusse kuuluvad Slawomir Olejniczak ja Paul Herzog von Oldenburg, aga sedagi enne SAPTK nõukogu liikmeks saamist ja seega ilmselgelt mitte SAPTK esindajana.

Eelnevat silmas pidades on Eesti Päevaleht rikkunud Eesti ajakirjanduseetika koodeksi (a) punktis 1.4. sätestatud põhimõtet, mille kohaselt peab ajakirjandusorganisatsioon kandma hoolt selle eest, et ei ilmuks ebatäpne, moonutatud või eksitav informatsioon, (b) punktis 4.1. sätestatud põhimõtet, mille kohaselt peab uudismaterjal põhinema tõestataval ja tõenditega tagatud faktilisel informatsioonil ning (c) punktis 4.11 kinnitatud põhimõtet, mille kohaselt artiklite pealkirjad ei tohi auditooriumi eksitada.

3. Eesti Päevaleht on loonud avalikkusele väära ja eksitava kuvandi, nagu oleks SAPTK annetuste kasv 2013. aastal seotud sidemetega Venemaa oligarhidega.

Füüsiliselt kõrvuti juba mainitud artikliga [“Vooglaiu sihtasutuse nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Jakuniniga”](#), millega kujundati lugejais ekslikku muljet, nagu oleks SAPTK-l lähedased suhted Venemaa oligarhidega, avaldas Eesti Päevaleht 24. juulil ka teise artikli, mis kandis pealkirja [“Annetuste maht kasvab mitu korda”](#). Artiklid olid paigutatud kõrvuti ja ulatusid koos suure graafilise joonisega üle kõnealuse päeva Eesti Päevalehe paberlehe 2. ja 3. lehekülje (LISA 2.1).

Nende kahe artikli koostoimes kujundati lugejais ekslik mulje, nagu oleks SAPTK-le tehtud annetuste mahu kasv 2013. aastal seotud suhetega vene oligarhidega. Tegelikult on annetuste mahu kasvu põhjus väga lihtne – kui 2013. aasta oli SAPTK jaoks täis tööaasta, siis 2012. aastal tegutsesime ainult ettevalmistavalt ja sedagi alles oktoobrist, mistõttu majandusaasta vältas sisuliselt kolm kuud. (Sellest oleme kirjutanud ka majandusaasta aruannetes, mis on avalikult kättesaadavad ning millega on tutvunud ka Eesti Päevalehe toimetused.) Tõde on see, et ei SAPTK ega ükski selle juhtorganitesse kuuluvatest isikutest ei ole saanud üheltpki Venemaa võimuringkondadega seotud isikult mitte mingisugust rahalist toetust, mistõttu kujutab Eesti Päevalehe poolt vastupidiste kahtlustuste külvamine avalikkuse eksitamist.

Lisaks eelnevale oli Eesti Päevaleht paigutanud SAPTK annetuste mahu kasvust rääkiva artikli juurde Varro Vooglaidi pildi ja lisanud sellele allkirja “Varro Vooglaid pole olnud nõus selgitama, kes on välisriikidest laekunud sihtotstarbeliste annetuste taga”, mis annab jällegi tunnistust püüdlusest luua muljet, nagu oleks põhjust kahtlustada SAPTK rahastamist Vene oligarhide poolt (vt pilti paremal). Tõsiasi, mida Eesti Päevaleht ei kajastanud, on see, et Varro Vooglaid pole keeldunud selgitamast, kes on SAPTK rahastajad, vaid ta ei ole pidanud vajalikuks anda selle kohta aru äriühinguna tegutsevale ja SAPTK suhtes vaenulikult meelestatud Ekspress Grupile. Oma toetajate palvel on Vooglaid olnud alati nõus asjakohast küsimust selgitama ning vastavad selgitused on saanud ka SAPTK usaldusväärset kontrolliv audiitor.

Väljavõte 24. juuli Eesti Päevalehest.

Väljavõte Eesti Päevalehe veebilehelt
(26. juuli 2014)

Et Eesti Päevaleht on ilmselgelt lähtunud eesmärgist kujundada avalikkuse silmis muljet, nagu oleks SAPTK-l mingid suhted Vene oligarhide või koguni Ukraina separatistidega, nähtub eriti kõnekalt 26. juulil avaldatud artiklist, mis kandis pealkirja "[Malofejev ühendab separatiste Moskvaga](#)" (LISA 5). Täiesti arusaamatul põhjusel on artikli juures Varro Vooglaidi pilt, olgugi, et Vooglaid kuulis sellist nime, nagu Konstantin Malofejev, esmakordselt alles Eesti Päevalehe enda artiklitest ega oma nimetatud isikuga absoluutselt mitte mingeid kontakte. Samuti ei ole mitte kunagi Konstantin

Malofejeviga kohtunud ega oma temaga ei otseselt ega kaudselt mitte mingisuguseid sidemeid ükski teine SAPTK juhtorganitesse kuuluv isik.

Selliselt käitudes on Eesti Päevaleht rikkunud Eesti ajakirjanduseetika koodeksi (a) punktis 1.4. sätestatud põhimõtet, mille kohaselt peab ajakirjandusorganisatsioon kandma hoolt selle eest, et ei ilmuks ebatäpne, moonutatud või eksitav informatsioon ja (b) punktis 4.11. sätestatud põhimõtet, mille kohaselt fotode allkirjad ja artiklite pealkirjad ei tohi auditooriumi eksitada.

4. Eesti Päevaleht viivitas lubamatult SAPTK vastulause avaldamisega, võimaldades sel moel levida ja võimenduda korrigeerimata kujul SAPTK suhtes esitatud valeväidetele.

SAPTK juhatuse liige Markus Järvi saatis Eesti Päevalehe poolt esitatud alusetute kahtlustuste ja süüdistuste tõrjumiseks oma vastulause 25. juulil kell 18.00. Vastulauses eitas Järvi kõiki Eesti Päevalehe poolt SAPTK suhtes esitatud kahtlustusi ja süüdistusi (LISA 12):

".../ On tõsi, et föderatsioonil Pro Europa Christiana on pikaajalised sidemed Maailma Perekondade Kongressiga. Hiljuti on kongressiga liitunud ka Venemaalt pärit organisatsioonid, kuid sellest ei järeldu, et föderatsioon Pro Europa Christiana ja Venemaa organisatsioonid oleks mingilgi määral omavahel seotud.

Seega võib veelkord toonitada, et Sihtasutus Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks ega ükski eelmainitud organisatsioonidest pole mingilgi viisil seotud ei majanduslike vahendite ega muude sidemete poolest Vladimir Jakunini, Konstantin Malofejevi ega ühegi teise Venemaal tegutseva organisatsiooni või liikumisega.

Sihtasutus Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks on oma tegevuse alustamiseks saanud sihtotstarbelisi annetusi meiega ühiseid väärtusi jagavatelt ja Euroopas tegutsevatelt TFP-ga [liikumine Tradition, Family and Property] seotud juriidilistelt isikutelt, kes elatuvad oma enda maade annetustest.

Juba esimese tegevusaasta jooksul kasvatasime meiegi oma kodumaiste väikeannetajate baasi. Praeguseks oleme sõltuvad ainuüksi oma annetajate suuremeelsest rahaliselt panusest meie organisatsioonile. /.../”

Eesti Päevaleht viivitas selle vastulause avaldamisega veebiväljaandes mitu päeva, aidates seeläbi kaasa valeväidete levimisele ja võimendumisele, milles ajafaktor on kriitilise tähtsusega. Vastulause trükiti ära ja avaldati veebis alles 28. juuli ning sedagi omavoliliselt muudetud pealkirjaga ja pärast SAPTK korduvaid proteste viivitamise pärast, mis said mh edastatud Varro Vooglaidi poolt [Delfis avaldatud artikli kommentaariumis](#) (LISA 13).

Seejuures kohustab Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punkt 5.1. ajakirjandusväljaandeid andma tõsiste süüdistuste adressaadiks olevatele isikutele vastulause võimalust kriitika esitamisega samas numbris – nagu juba selgitatud, seda nõuet Eesti Päevalehe toimetus ei täitnud. Analoogia korras võib antud sättest tuletada, et kui vastulause võimalust ei antud kriitika esitamisega samas numbris, tuleks vastav võimalus anda võimalikult kiiresti. Et Eesti Päevaleht selgelt viivitas vastulause avaldamisega, mis vähemalt veebiväljaandes on võimalik väga operatiivselt – et mitte öelda silmapilkselt –, siis rikuti EAEK punkti 5.1. kahekordselt.

Muutes omavoliliselt SAPTK vastulause pealkirja, rikkus Eesti Päevaleht lisaks Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punktis 4.12. sätestatud nõuet, mille kohaselt ei või välis autori poolt loodud ajakirjandusliku materjali sisu muuta autori teadmise ja nõusolekuta. Markus Järvi poolt kirjutatud vastulause kandis pealkirja “Eesti Päevaleht levitab Sihtasutuse Perekonna ja Traditsiooni suhtes alusetuid kahtlustusi”, kuid Eesti Päevaleht avaldas vastulause pealkirja [“Kooseluseaduse vastased: sõltume ainult oma annetajate suuremeelsest rahaliselt panusest”](#) all.

Vastulause pealkiri muudeti Eesti Päevalehe toimetuse poolt ära hoolimata sellest, et vastulause saates rõhutas Markus Järvi selgesõnalisest, et seda ei tohi teha: “Meie poolt on ilmutamisele vaid üks kindel eeltingimus, nimelt see, et tekstis ei muudetaks mitte ühtegi sõna meilt eelnevalt luba küsimata.” Ka Varro Vooglaid kordas 28. juulil kell 16.11 Urmas Jaagantile saadetud kirjas asjakohast nõudmist, väljendades lisaks mittenõustumist SAPTK vastulause avaldamisega kärbitud kujul (LISA 14):

Meie vastulause avaldamine kärbituna ei ole vastuvõetav. Kui meie suhtes alusetute kahtlustuste külvamiseks olete kasutanud esmalt kaks lehekülge, juhtkirja ja veel mitmete lugude jagu ruumi, siis tuleb leida võimalus ka meie täiesti tavalise arvamuse mahus (alla 5 tubane tähemärgi koos tübikutega) vastulause äratrükkimiseks.

Seejuures ütleb Eesti ajakirjanduseetika koodeks punktis 5.2., et vastulause maht võiks olla kriitikaga võrreldavas mahus. EPL on niigi rikkunud ajakirjanduseetika põhimõtteid, pakkumata meile vastulause võimalust samas numbris, kus avaldati kriitika (nagu ajakirjanduseetika koodeksi punkt 5.1. seda nõuab).

Lisaks nõuame, et EPL austaks meie palvet mitte muuta vastulause teksti ning avaldaks selle pealkirjaga, mille saatsime, mitte pealkirjaga, mis on vastulausele omavoliliselt pandud veebis. Nõuame ka veebis vastulause pealkirja vastavusse viimist sellega, mis meie poolt saadetud.

Märkimisväärne on ka asjaolu, et Eesti Päevaleht avaldas SAPKT vastulause oma veebiväljaandes moel, mis ei võimaldanud lugejail sellega vabalt tutvuda, vaid eeldas tasu maksmist – hoolimata sellest, et palusime selgesõnaliselt seda mitte teha. Seejuures olid osad Eesti Päevalehe poolt enne vastulause avaldamist avaldatud artiklid, eeskätt “Juhtkiri: Kes maksab muusika?” avaldatud tasuta ligipääsetavana täismahus. Nimetatut arvestades ei andnud Eesti Päevaleht SAPKT-le adekvaatset vastulause võimalust, nagu nõuab Eesti ajakirjanduseetika koodeksi 5. punkt.

5. ERR-i uudisteportaal levitas Eesti Päevalehe poolt avalikkuse ette paisatud alusetuid kahtlustusi ja esitas need omalt poolt, nagu olnuks tegu mitte spekulatsiooniga, vaid faktiga.

ERR-i uudisteportaal avaldas 24. juulil artikli pealkirjaga [“Varro Vooglaiu SA nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Putini lähikondse Jakuniniga”](#). ERR-i uudisteportaal ei hinnanud Eesti Päevalehe poolt kirjutatud kriitiliselt ega pöördunud kommentaari saamiseks SAPTK esindajate poole, vaid võimendas omalt poolt Eesti Päevalehe poolt SAPTK suhtes alusetult välja käidud kahtlustusi ja süüdistusi.

ERR-i uudisteportaaali poolt koostatud uudise pealkiri väidab kindlas kõneviisis ja samas alusetult, nagu oleks SAPTK juhtorganitesse kuuluvatel isikutel Vladimir Jakuniniga tihedad suhted. Hiljem on ERR-i uudisteportaal isegi kaudselt tunnistanud algse pealkirja eksitavust, sest see on muudetud ära ning asendatud teadmata ajal järgmise pealkirjaga [“Leht: Vooglaiu SA nõukogu liikmed on seotud Putini lähikondse Jakuniniga”](#).

* Artikli esialgset pealkirja “Varro Vooglaiu SA nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Putini lähikondse Jakuniniga” on muudetud.

Toimetas
Marek Kuul

Väljavõtte ERR-i uudisteportaalist uudise juurest, mis kannab nüüd pealkirja “Leht: Vooglaiu SA nõukogu liikmed on seotud Putini lähikondse Jakuniniga”

Selliselt käitudes eksis ERR-i uudisteportaaali toimetuse Eesti ajakirjanduseetika koodeksi (a) punkti 4.1. vastu, mille kohaselt peavad uudised, arvamused ja oletused olema selgelt eristatavad ning mis nõuab uudismaterjali põhinemist tõestataval ja tõenditega tagatud faktilisel informatsioonil. Samuti on ERR-i uudisteportaal eksinud EAEK (b) punktis 4.11. esitatud nõude vastu, mille kohaselt ei või artiklite pealkirjad auditooriumi eksitada, just nagu ka (c) punktis 4.2. sätestatud põhimõtte vastu, mille kohaselt peab ajakirjanik konfliktis sisalduva materjali puhul kuulama ära kõik osapooled.

Seisukoha kujundamisel seonduvalt ERR-i käitumisega antud küsimuses palume, et Pressinõukogu kuulaks ära ka ERR-i ajakirjanduseetika nõuniku, Tarmu Tammerki seisukoha.

6. ERR-i uudisteportaal lõi avalikkusele eksitava mulje, nagu oleks SAPTK annetuste kasv seotud sihtasutuse nõukogu liikmete väidetava seotusega Vladimir Jakuniniga.

ERR avaldas 24. juuli artiklis “Varro Vooglaiu SA nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Putini lähikondse Jakuniniga” (hilisem muudetud pealkiri “Leht: Vooglaiu SA nõukogu liikmed on seotud Putini lähikondse Jakuniniga”) viimase lõiguna lause:

“SAPTK eelmise aasta tegevusaruandest nähtub, et võrreldes 2012. aastaga on neile tehtud annetuste maht kasvanud ligi seitse korda ehk 2012. aastal saadi annetustena 42 880 eurot ning 2013. aastal juba 272 044 eurot”.

Arvestades artikli (nii algset kui ka muudetud) pealkirja ja selle eelmiste lõikude sisu, lõi ERR info taolise esitamisega auditooriumis mulje, nagu oleks SAPTK annetuste mahu kasv seotud Putini lähikondse Jakuniniga.

SAPTK on kaebuses selgitanud, et SAPTK-l puuduvad sidemed Vladimir Jakuniniga (kaebuse 2. punkt) ja vastavasisulistel väidetest puudub igasugune seos sihtasutuse rahastusega (kaebuse 3. punkt). ERR-i tegevus taolise ebaõige kuvandi loomisel SAPTK rahastamisest oli vastuolus Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punktiga 1.4., mille kohaselt ajakirjandusorganisatsioon kannab hoolt selle eest, et ei ilmuks ebatäpne, moonutatud või eksitav informatsioon.

Seisukoha kujundamisel seonduvalt ERR-i käitumisega antud küsimuses palume, et Pressinõukogu kuulaks ära ka ERR-i ajakirjanduseetika nõuniku, Tarmu Tammerki seisukoha.

7. ERR-i uudisteportaal viivitas lubamatult SAPTK vastulause avaldamisega, võimaldades sel moel korrigeerimata kujul levida ja võimenduda SAPTK suhtes esitatud valeväidetest

Pidades silmas, et ERR aitas omalt poolt kaasa Eesti Päevalehe poolt SAPTK suhtes välja paisatud alusetute süüdistuste ja kahtlustuste levitamisele ja võimendamisele, saatis Varro Vooglaid ERR-i uudisteportaalile oma vastulause 25. juulil kell 18.58. Vastulause sai saadetud Priit Lutsule, kes oli pakkunud eelmise päeva (st 24. juuli) hommikul kell 10.03 saadetud kirjas, st pärast ERR-i poolt SAPTK suhtes esitatud süüdistusi ja kahtlustusi võimendava artikli avaldamist, vastulause avaldamise võimalust ERR-i uudisteportaalil. Kuivõrd ERR-i uudisteportaal vastulauseid ei avaldanud – avaldades samal ajal mitmeid teisi artikleid ja andes seeläbi tunnistust oma operatiivsest ka nädalavahetusel –, siis saatis Varro Vooglaid 27. juuli õhtul kell 23.32 järelepärimise, millega on selline viivitamine põhjendatud (LISA 15):

Tere, hr Luts!

Palun Teilt vastust, kas minu kommentaar saab ERR-i uudisteportaalil avaldatud või mitte. Kogu asi on äärmiselt näotu, sest olgugi, et ERR-i uudisteportaalil aidati kaasa EPL-i poolt SAPTK suhtes esitatud süüdistuste levitamisele ([ERR-i uudise](#) jaburalt tendentslik pealkiri: “Varro Vooglaiu SA nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Putini lähikondse Jakuniniga”), Te isegi ei vasta mulle mitme päeva jooksul, kas minu kommentaar avaldatakse või mitte — selle avaldamisest rääkimata. Paral-

leelselt ei avalda meie vastulauset ka EPL, mis hoopis jätkab alusetute kahtlustuste, süüdistuste ja etteheidete levitamist. Kogu asi lehkab üha enam ajakirjandusliku karistusoperatsiooni järele ning tõelised ajakirjanikud võiks hakata uurima, kes on selle taga.

Teie vastust ootama jäädes,

*Varro Vooglaid
SAPTK juhatuse esimees*

PS! Lisan oma kommentaarist veidi täiendatud versiooni, sest viimastel päevadel on mind süüdistatud juba ka varjatud sidemetes Ukraina separatistide juhtidega, nii absurdne kui see ka ei ole.

28. juulil kell 9.27 vastas Priit Luts ja andis teada, et vastulauset ei ole pandud üles kuna oli nädalavahetus ning et vastulause mahukuse ja selles sisalduvate süüdistuste tõttu ERR-i uudisteportaal alles kaalub, mil viisil seda avaldada. Kell 10.13 laekus Priit Lutsult e-kiri, milles sisaldus ettepanek avaldada Varro Vooglaidi vastulause oluliselt kärbitud kujul. Varro Vooglaid vastas omakorda samal päeval kell 10.24, et arvestades ERR-i uudisteportaaali töötajaterohkust ja veebimeediale iseloomulikku operatiivsust ei ole see vastus vastuvõetav.:

“ERR-i uudisteportaal avaldab uusi lugusid ka nädalavahetusel. Teil töötab 12 ajakirjanikku ning ei ole lihtsalt usutav, et keegi neist ei ole võimeline nädalavahetuse jooksul vastulauset üles panema.”

Kirjast läks koopia ka ERR-i eetikanõunik Tarmu Tammerkile. ERR-i uudisteportaaali ettepanekuga avaldada SAPTK vastulause oluliselt kärbitud kujul Varro Vooglaid ei nõustunud, vastates sellele järgnevalt:

“Miks ei saa minu kommentaari avaldada sellisena, nagu see on kirjutatud? Miks Te peate seda refererima ja lühendama? Kas ERR hakkab nüüd mulle ette kirjutama, mida ma võin ja mida ei või oma vastulauses öelda? Ei, selline nuditud tekst ei ole mulle vastuvõetav ning ma nõuan kategooriliselt minu kommentaari avaldamist originaalsel kujul.”

Lõpuks avaldati Varro Vooglaidi vastulause ERR-i uudisteportaaali poolt 28. juulil kell 11.31, st kolmandal päeval pärast vastulause saatmist. Selline käitumine ei ole kooskõlas Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punkti 5.11. mõttega, mille kohaselt peab kellegi kohta tõsiste süüdistuste esitamisel avaldama tema vastulause nii pea kui võimalik.

Seisukoha kujundamisel seonduvalt ERR-i käitumisega antud küsimuses palume, et Pressinõukogu kuulaks ära ka ERR-i ajakirjanduseetika nõuniku, Tarmu Tammerki seisukoha.

8. ERR-i uudisteportaal keeldus avaldamast SAPTK vastulauset Eesti Päevalehe peatoimetaja Urmo Soonvaldi poolt ERR-i uudisteportaaalis esitatud süüdistustele.

Pärast seda, kui ERR-i uudisteportaal avaldas lõpuks Varro Vooglaidi vastulause, anti kohe järgmisel päeval sõna ka Eesti Päevalehe peatoimetajale, Urmo Soonvaldile ([“Rahvas peab teadma, kes rahastab ühiskonna lõhenemist”](#)) – aga mitte selleks, et alusetute süüdistuste ja kahtlustuste levitamise pärast vabandada, vaid selleks, et jätkata oma süüdistuste väljavalamist, heites SAPTK-le ette ühiskonna lõhestamist ja “vahendeid valimata seadusandja mõjutamist” ning nimetades Varro Vooglaidi poolt püstitatud küsimusi seonduvalt Eesti Päevalehe seotusega homoaktivistide palgatud suhtekorraldusbüroodega “soovmõtlemiseks ja lihtsalt pahatahtlikkuseks/tendentslikkuseks” (olguigi, et hiljem oli Eesti Päevaleht sunnitud tunnistama selliste suhete olemasolu, avaldades [napi artikli](#) sellest, kuidas Peeter Rebane on palganud kooseluseadusele “positiivse kommunikatsiooni” korraldamiseks suhtekorraldusfirma KPMS, mis omakorda on sellest eesmärgist lähtudes suhetes meediaga).

Sellega seoses saatis Varro Vooglaid 29. juulil kell 13.47 ERR-i uudisteportaalile vastulause Urmo Soonvaldi artiklile, kuid arvamustoimetuse juhataja Rain Kooli ei nõustunud seda avaldama (LISA 16), põhjendades oma seisukohta järgmiselt:

Urmo Soonvaldil tekkis Sinu artikli tulemusel õigus kommentaarile, kuid tema kommentaar ei sisalda ERR-i uudisteportaaali hinnangul sellist uut teavet, mis tekitaks omakorda vastukommentaari vajaduse. Selle konkreetse vaidluse mõlemad pooled on meie portaalil sõna saanud ja loeme selle uudised.err.ee-s lõpetatuks.

Arvestades artiklis SAPTK aadressil esitatud süüdistuste tõsidust, väärinuks need vaieldamatult vastulause võimalust. Lisaks sellele sisaldas vastulause (vt LISA 10), nagu Rain Kooli teadis, selgitust Urmo Soonvaldi esitatud kriitika osas, nagu peaks SAPTK avalikustama kõigi oma annetajate nimed. Vastulauses oli selgitatud, et lähtuvalt isikuandmete kaitse seadusest ei ole SAPTK-l õigust esitada annetajate andmeid kolmandatele osapooltele ning et andmete kaitsmine on vajalik SAPTK usaldusväärse tagamiseks. Samuti märkisime, et oleme korduvalt kinnitanud, et SAPTK-l puuduvad igasugused sidemed venemaiste rahastajatega, mistõttu on Urmo Soonvaldi poolt asjakohaste kahtlustuste jätkuv levitamine lihtsalt pahatahtlik:

Mis puutub meie annetajate nimede avalikustamise nõudesse, siis huvitav, kas hr Soonvald on tõesti võimetu aru saama, et isegi kui me seda teha sooviksime, ei ole meil mitte mingisugust õigust seda teha. Et sellest aru saada, ei tarvitse teha muud kui avada Riigi Teatajast isikuandmete kaitse seadus ja seda veidi lehitseda.

Hr Soonvaldilt võiks küsida, kas ta nõuab meilt, et rikuksime mitte ainult oma annetajate usaldust, vaid ka isikuandmete kaitse seadust. Samuti võiks temalt küsida, kas ta usub, et keegi meie sihtasutuse toetajad enam meid usaldaks, kui me hakkaks lihtsalt nende isikuandmeid meediale lekitama. See on väga põhimõtteline küsimus – nõuda kodanikelikumiselt tema annetajate nimelist avalikustamist – ilma, et selleks oleks juriidilist õigust või kohustust – on midagi sellist, mis iseloomustab totalitaarset ühiskonnakorraldust.

Seejuures on hr Soonvald täielikult teadlik meie selgitustest selle küsimuse osas, sest [just eile said need EPL-ile järjekordsete arupärimiste peale ära saadetud](#) (sh hr Soonvaldile isiklikult). Oluline on ka see, et oleme korduvalt avalikult kinnitanud ja rõhutanud, et Sihtasutus Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks ega keegi meie juhtorganite liikmetest pole mingilgi viisil seotud ei majanduslike vahendite ega muude sidemete poolest Vladimir Jakunini, Konstantin Malofejevi ega ühegi teise Venemaal tegutseva organisatsiooni, liikumise või oligarhiga. Kas hr Soonvald peab meid valetajateks ja petisteks, et ta järjekindlalt meie asjakohast kinnitust eirab ja sellega ümberlükatud küsimused uuesti välja paiskab, nagu oleks need vastamata?

Varro Vooglaid saatis Rain Koolile 29. juulil kell 15.15 asjakohase selgituse:

“Hr Soonvald süüdistab SAPTK-d ühiskonna lõhestamises ja maalib meist pildi kui ühiskonnaohtlikust elemendist, aga vastata sellele enam ei lasta – mis sest, et minu hinnangul sisaldab mu vastus väga olulisi õiendusi hr Soonvaldi väidetes sisalduvate vigade (et mitte öelda alatuste) suhtes, mida ei tohiks ühiskonnas kõlama jätta. /.../”

Kell 15.42 saadetud kirjas lisas Vooglaid järgmise küsimuse:

“Aga luba mul küsida ka üks küsimus, Rain. Nimelt, kuhu ma peaksin siis oma vastuväited saatma, kui ERR neid ei avalda? EPL samuti ei avalda, sest vastuväide on kirjutatud ERR-s avaldatud seisukohtadele. Postimehel pole üldse asjaga pistmist, mis on tõsi ka teiste Ekspress Grupi väljaannete kohta.”

Siiski ei andnud Rain Kooli sisulist põhjendust vastulause avaldamisest keeldumise osas, vaid piirdus märkusega, et SAPTK on juba saanud oma vastulause avaldada oma Facebooki lehel ühes kirjavahetusega, millest nähtub ERR-i uudisteportaali keeldumine vastulause avaldamisest.

Keeldudes SAPTK vastulause avaldamisest Eesti Päevalehe peatoimetaja Urmo Soonvaldi kriitika suhtes, rikkus ERR-i uudisteportaal Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punktis 5.1. sätestatud põhimõtet, mille kohaselt tuleb isikutele, kelle suhtes esitatakse tõsiseid süüdistusi (mida süüdistus ühiskonna lõhestamises kahtlemata on), anda vastulause võimalus. Ajakirjanduseetika koodeksi punkti 5.2. kohaselt on vastulause eesmärk muuhulgas parandada faktivigu. ERR aga SAPTK-le seda võimalust Urmo Soonvaldi arvamuseartiklis esitatud väidete osas ei andnud.

Tähelepanuväärne on mitte ainult see, et eelkirjeldatud viisil tegutsedes jättis ERR-i uudisteportaal viimase sõna mitte sellele, kelle suhtes on alusetuid kahtlustusi ja süüdistusi levitatud, vaid sellele, kes neid kahtlustusi ja süüdistusi levitab, vaid ka see, et kuigi Rain Kooli keeldus avaldamast Varro Vooglaidi vastulauset öeldes, et loeb tema portaalis uudise.err.ee lõpetatuks, avaldati vaid loetud päevad hiljem ERR-i uudisteportaalis Urmo Kübara artikkel ([“Hooplevate ja salatsevate annetajate vabe”](#)), milles tehakse SAPTK-le etteheiteid just selle osas, mille kohta

sisaldusid Vooglaidi artiklis täpsemad selgitused (küsimus sellest, et SAPTK-l ei ole õigust lekitada meediale oma toetajate isikuandmeid, isegi kui oleks soov seda teha).

Seisukoha kujundamisel seonduvalt ERR-i käitumisega antud küsimuses palume, et Pressinõukogu kuulaks ära ka ERR-i ajakirjanduseetika nõuniku, Tarmu Tammerki seisukoha.

9. Delfi peatoimetaja Urmo Soonvaldi poolt delfi.ee portaalis esitatud väide, nagu oleks SAPTK juhtorganitesse kuuluvatel inimestel “lähedane seotus Venemaa oligarhidega”, on faktiliselt väär, laimav ja avalikkust eksitav.

Delfi peatoimetaja Urmo Soonvald väitis 27. juulil nimetatud portaalis avaldatud artiklis [“Ka kooseluseaduse vastane IRL ootab Varro Vooglaiult rahastajate avalikustamist”](#) väärtalt, nagu oleks SAPTK juhtorganitesse kuuluvatel isikutel lähedane seos Venemaa oligarhidega:

“Teravalt tõusis Vooglaiu rahastamine päevakorda sel nädalal, kui Eesti Päevaleht kirjutas, et SAPTK-liikumise juhtorganites on inimesed, kellele on rahvusvahelisel tasandil lähedane seotus Venemaa oligarhidega.” (allajoonimine lisatud)

Selle väitega andis nii Delfi kui ka EPL-i peatoimetajana tegutsev Urmo Soonvald oma hinnangu, kuidas tõlgendada EPL-i väidet, et SAPTK juhtorganitesse kuuluvad inimesed “istuvad ühes paadis” Venemaa oligarhidega – nagu Soonvald selgitab, tähendab see “lähedast seotust”.¹

Siiski oli Urmo Soonvald sunnitud SAPTK vastulause avaldamise järel ERR-i uudisteportaalis avaldatud artiklis pealkirjaga [“Rahvas peab teadma, kes rahastab ühiskonna lõhenemist”](#) tunnistama oma ja Eesti Päevalehe väidete põhjendamatus, kirjutades, et puuduvad igasugused faktid selle kohta, nagu oleks SAPTK-l Venemaa võimuringkondadega varjatud seoseid:

“Oleme kirjutanud, et teoreetiliselt tasandil on SAPTK seotud Venemaa tänase võimuladvikuga, aga fakte, mis SAPTK ja Vene oligarhid ühte patta paneks, meil hetkel ei ole.” (allajoonimine lisatud)

Selline selgitus räägib aga iseenese eest – kui ei ole fakte, mis tõendaks vähimalgi määral SAPTK olemist “ühes paadis” vene oligarhidega, siis millest on tuletatav ja mida üleüldse kujutab endast “seotus teoreetiliselt tasandil”? Ja kui ei ole fakte, mis võimaldaks SAPTK ja Vene oligarhid ühte patta panna, siis millise õigusega lõi Eesti Päevaleht süstemaatiliselt terves reas artiklites avalikkuses ekslikku muljet, nagu selline seotus eksisteeriks või võiks tõenäoliselt eksisteerida?

¹ SA Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks ning selle juhtorganite liikmete suhtes niisuguste kahtlustuste ja süüdistuste esitamine on eriti kahetsusväärne ja laimav ajal, mil ühiskonnas on Ukrainas toimuva foonil tekkinud Venemaa võimuringkondade tegevusega seonduva suhtes eriti valulik tundlikkus.

Niisiis on Eesti Päevaleht ja Delfi eksinud Eesti ajakirjanduseetika koodeksi (a) punkti 3.5. vastu, mille kohaselt peab toimetus kontrollima avaldatava informatsiooni tõesust, just nagu ka punkti (b) 4.1. vastu, mille kohaselt peab uudismaterjal põhinema tõestataval ja tõenditega tagatud faktilisel informatsioonil.

Kõike eelnevat silmas pidades palume Pressinõukogul:

1. kuulata käesoleva kaebuse punktides 5, 7 ja 8 toodud küsimustes ära Eesti Rahvusringhäälingu ajakirjanduseetika nõuniku Tarmu Tammerki seisukoht;
2. taunida Pressinõukogu otsusega AS-i Eesti Ajalehed tegevust Eesti Päevalehes järgmiste artiklite avaldamisel:
 - “Kooseluseaduse vastu sõdiva Varro Vooglaiu sihtasutuse nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Putini lähikondlase Vladimir Jakuniniga”, 24.07.2014;
 - “Annetuste maht kasvas mitu korda”, 24.07.2014;
 - “Juhtkiri: Kes maksab muusika?”, 25.07.2014;
 - “Malofejev ühendab separatiste Moskvaga?”, 26.07.2014;
3. taunida Pressinõukogu otsusega AS-i Delfi tegevust portaalis Delfi.ee artikli “Ka kooseluseaduse vastane IRL ootab Varro Vooglaiult rahastajate avalikustamist”, 27.07.2014, avaldamisel;
4. taunida Pressinõukogu otsusega Eesti Rahvusringhäälingu tegevust portaalis uudised.err.ee järgmiste artiklite avaldamisel:
 - “Varro Vooglaiu SA nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Putini lähikondse Jakuniniga” (hilisem muudetud pealkiri: “Leht: Vooglaiu SA nõukogu liikmed on seotud Putini lähikondse Jakuniniga”), 24.07.2014;
 - “Rahvas peab teadma, kes rahastab ühiskonna lõhenemist”, 29.07.2014.

Kaebuse menetlemisest palume vastavalt Pressinõukogu kodukorra punkti 1.2. mõttele taandada kaebuse arutamisel Eesti Päevalehe väljaandja AS-i Eesti Ajalehed töötaja, Maalehe vanemtoimetaja Sulev Oll.

Käesolev kaebus on esitatud Varro Vooglaidi, Slawomir Olejniczaki, hertsog Paul Herzog von Oldenburgi ja Sihtasutuse Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks nimel (Slawomir Olejniczaki ja Paul Herzog von Oldenburgi volikirjad on lisatud käesolevale kaebusele).

Lugupidamisega,

Varro Vooglaid

Paul Herzog von Oldenburg

Slawomir Olejniczak

Kontaktisik:

Varro Vooglaid
Juhatuse esimees
SA Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks
Roosikrantsi 7-3a
10119 Tallinn
varro.vooglaid@saptk.ee
Mob 56 600 121

Kaebusele on lisatud koopia kõigist kaebuses osundatud artiklitest:

- LISA 1. "Vooglaiu sihtasutuse nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Jakuniniga", Eesti Päevaleht, 24.07.2014 ([link](#))
- LISA 2. "Annetuste maht kasvab mitu korda", Eesti Päevaleht, 24.07.2014 ([link](#))
- LISA 2.1. Lisades 1 ja 2 nimetatud artiklite koopia paberlehest
- LISA 2.2. Koopia 24.07.2014 Eesti Päevalehe esikaanest
- LISA 3. "Varro Vooglaiu SA nõukogu liikmed istuvad ühes paadis Putini lähikondse Jakuniniga", ERR-i uudisteportaal, 24.07.2014 ([link](#))
- LISA 4. "Juhtkiri: Kes maksab muusika?", Eesti Päevaleht, 25.07.2014 ([link](#))
- LISA 5. "Malofejev ühendab separatiste Moskvaga?", Eesti Päevaleht, 26.07.2014 ([link](#))
- LISA 6. "Ka kooseluseaduse vastane IRL ootab Varro Vooglaiult rahastajate avalikustamist", Delfi, 27.07.2014 ([link](#))
- LISA 7. Markus Järvi: "Kooseluseaduse vastased: sõltume ainult oma annetajate suuremeelsest rahalisest panusest" (Eesti Päevalehe poolt omavoliliselt pandud pealkiri), Eesti Päevaleht, 28. juuli 2014 ([link](#))
- LISA 8. Varro Vooglaid: "Ajakirjandusliku karistusoperatsiooni musternäide", ERR-i uudisteportaal, 28.07.2014 ([link](#))
- LISA 9. Urmo Soonvald: "Rahvas peab teadma, kes rahastab ühiskonna lõhenemist", ERR-i uudisteportaal, 29.07.2014 ([link](#))
- LISA 10. Varro Vooglaid, "Häbi, Eesti Päevaleht!", De Civitate, 29.07.2014 (avaldatud portaalis De Civitate pärast ERR-i uudisteportaaali keeldumist artikli avaldamisest) ([link](#))

Kõik artiklid on ka lingitud – lingid avanevad kaebuse elektroonilises versioonis, mis on samuti Pressinõukogule edastatud.

Kaebusele lisatud kirjavahetus:

- LISA 11. Varro Vooglaidi poolt 28. juulil 2014 kell 15:13 saadetud kiri Joosep Värkile ja Urmo Soonvaldile;
- LISA 12. SAPTK juhatuse liikme Markus Järvi poolt 25. juuli 2014 kell 18:00 saadetud vastulause Eesti Päevalehele;

- LISA 13. Varro Vooglaid poolt 27. juulil 2014 kell 16:10 Delfi kommentaariumis Urmo Soonvaldile esitatud üleskutse avaldada SAPTK vastulause
- LISA 14. Varro Vooglaidi poolt 28. juulil 2014 kell 16.11 saadetud kiri Urmas Jaagantile;
- LISA 15. Varro Vooglaidi poolt 27. juulil 2014 kell 23.32 järelpärimine vastulause avaldamise kohta;
- LISA 16. Varro Vooglaidi ja Rain Kooli 29. juuli 2014 kirjavahetus seonduvalt vastulause avaldamisega Urmo Soonvaldi artiklile.